

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dljake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr. če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempelj za 30 kr. Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opra vništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Volilni shod v Celji,

katerega je bil sklical predsednik centralnega volilnega odbora, dr. Vošnjak na nedeljo 25. maja, bil je jako obilno obiskan iz vseh okrajev celega slovenskega Štajerja. Prišlo je nad 150 zaupnih mož vseh stanov. Zbor se je pričel ob 2. uri popoldne v prostorih celjske čitalnice. Za predsednika je bil izbran bivši narodni deželni poslanec g. Ivan Žuža, rudarski lastnik v Grižah, za podpredsednika g. dr. Ploj iz Ptuja. Zapisnik je pisal g. dr. Gregorič. Prihranujemo si obširnejše poročilo za prihodnji list; danes povemo samo toliko, da je zbor po živahni debati skoraj enoglasno sklenil:

1. Da se popolnem vjema s slovenskim centralnim volilnim odborom v Ljubljani, s katerim v zvezi bodo delali okrajni volilni odbori, postavljeni v vsakem sodnijskem okraju; in 2. da štajerski Slovenci ostanejo pri narodnem programu in se iz narodnih in drugih ozirov ne morejo poprijeti programa tako zване „Rechtspartei“. V začetku zбора je dr. J. Vošnjak poročal o delovanju slovenskih poslancev v deželnem zboru štajerskem ter so zbrani volilci to poročilo z navdušenimi Slava-klici na znanje vzeli.

Končno je bil pōsvet o kandidatih za vseh pet slovensko-štajerskih volilnih okrajev. Zbor se je zedinil o osebah, katere se bodo kandidovale; imena kandidatov pa se razglašajo, kadar bodo okrajni volilni odbori povsod organizovani in izrekli svoje odločilno mnenje o nasvetovanih kandidatih.

Rusi in Angleži na svetovnem trgu v Aziji.

Der denkbar kürzeste Weg zwischen London und Indien wird in acht Tagen über Russland durch gesunde Landstrecken mit gemäßigtem Klima zurückgelegt werden können.

N. Seidlitz.

Že pred letom 1860 je pisal znani geograf A. Petermann v svojih „geografische mittheilungen“ tako-le: „Rusovska osvojevalna politika se vali kakor kaka velikanska narastajoča snežena kepa po sosednjih deželah, posebno pa proti jugu; ker toplih in tropičnih krajev jej je še manjkalo. Tu je veljalo dalje prodirati: ob Črnem morji proti solnčnemu Carjigradu; onostran Kavkaza preko planjav Evfrata ob kaspiskem morju v Perzijo, v veliki Turanski planjavi proti pogorski meji indo-britanske države; končno dalje proti vzhodu, ob Amuru, po najboljši cesti do srca kitajske in japonske države. Bodočnost Rusije leži v Aziji in posebno v srednji Aziji. Obzemlje, katero so Rusi na ta način in v zadnjih 10 ali 15 letih v Aziji in sicer med kaspiskim morjem in kitajskim carstvom uprav v protegu indo-britanskega oblastja pridobili, je najmenj 22.000 nemških kvadratnih milj veliko, torej večje nego cela Veliko-Britanija, Francoska, Pruska in Sardinija vkup.“

Denes se more reči, toliko kolikoršen je prostor Francoske, Španije s Portugalskim in Italije, tako so Rusi napredovali od l. 1859 do denes.

„Ta zemlja — veli A. Petermann dalje — čini ključ do vodnega ozemlja rek Sir in

Amu, (Jaxartes in Oxus) v katerih okrilji leže staroslavne države Buhara in Kokand.“

Denes je tega 13 let, in od l. 1869—70 so Bohara in Kokand pod gospodstvom ruskega orla, t. j. v ruskih rokah je stari Jaksartes, in zdaj bode s Kivo tudi stari Oksus prešel v rusko vlast tako, kakor je Rimljanom po Iliriji in Epiru morala Macedonija in Grška v roko pasti.

Dobro je ovdje dati čitateljem kratki historični pregled, kako se je rusko carstvo od polovice 15. stoletja pomnožavalo.

1) Za vel. kneza (carja po titulu) Ivana III. Vasiljeviča 1462—1505 okolo 1462 l. 18.000 □ m., torej je že tedaj bilo rusko carstvo večje nego dandenes katera koli država v Evropi. L. 1480 osvobodil je v. knez car Ivan III. Ruse od Mongolov, ter mu je tako carstvo znatno večje postalo. 2) Za carja Vasilja Ivanoviča 1505—33 nad 24—30.000 □ m. 3) Za carja Ivana IV. Groznega 1533—84 nad 72—80.000 □ m., ker je kazanjsko in astrahansko carstvo anektiral in Sibirijo leta 1581 dobil večjidel. 4) Za carja Romanova Alekseja 1645—76 nad 237—240.000 □ m. 5) Za carja Petra Velikega 1689—1725 nad 280.000 □ m. 6) Za carice Ane Ivanovne 1730—40 l. do 324.000 □ m. 7) Za carice Katarine II. 1762—96 nad 335.000 □ m. 8) Za carja Aleksandra I. 1801—25 l. 340.000 □ m. 9) Za carja Nikole 1825—55 350.000 □ m. 10) Za carja Aleksandra II. 1855—73 l. blizu 380.000 □ m.

Leta 1866, dokler je še ruska Amerika bila s carstvom, iznašal je prostor 400.512 □ m. Ako se odšteje 24.000 □ m. ruske Amerike, katera je bila l. 1867 predana ameri-

Listek.

Lepi dnevi.

I. V Italiji.

I. Čez Brenner.

(Dalje.)

Mrzel veter je pihal zjutraj 19. sept. ko sem jemal slovo od prijaznega mesta ter po snažnih ulicah korakal proti kolodvoru. Tu sem našel mnogo popotnikov, kakor se je videlo namenjenih čez Brenner, čez Alpe, v lepo solnčno Italijo. Tudi moj švabski znanec se mi je pridružil.

Kakor žrjavi jeseni naše kraje, tako zapuščajo omikani hyperborejci konec poletja neprijazni sever. Tista prečudovita notranja moč, ki je v srednjem veku gonila germanske narode na jug, čez gore v Evropo večno zeleni vrt, ostala je še do današnjega dne zasajena v milijonih človeških src omikanega sveta. Vedno jasno nebo italijansko, rimske starodavnosti in velikosti neumroči spomeniki,

kakor raj plodne južne pokrajine, živ, po svoji zgodovini, po svojem značaju, po svojem vsakdanjem brezskrbnem življenju interesanten, lep človeški rod, nedosegljivi umotvori vseh treh vrst upodablajoče umetnosti: vse to zanima naš um, razgreva našo fantazijo ter raja v našem srcu tisto neznašo hrepenenje po tej obljubljeni deželi človeškega rodu, kateremu je Göthe v svoji prekrasni pesni „Mignon“ najlepšo obliko dal:

„Kennst du das Land, wo die Citronen blühen,
Im dunklen Laub die Gold-Orangen glühen,
Ein sanfter Wind vom blauen Himmel weht,
Die Myrte still und hoch der Lorbeer steht,
Kennst du es wol?
Dahin! Dahin
Mücht' ich mit dir, o mein Geliebter, ziehn!“

Ko sem svojega tovariša vprašal, iz kakovega namena potuje v Italijo, me debelo pogleda, kakor da mi je hotel reči: „Kaj si ti edini tujec v Jeruzalemu?“ — po tem migne z ramami ter pravi: „Ne vem.“ Stoprv čez nekoliko sekund pristavi: „Študirat.“

Se ve, da mnogo jih potuje tudi zaradi oslabelega zdravja; še več, ker v sedanjem

času bon ton zahteva, vsaj enkrat v svojem življenju videti Italijo.

In zadnji vrsti popotnikov bi prišteval tudi družbo, katero sva s tovarišem našla v kupeju na insbruškem kolodvoru in katero se mi potrebno zdi, da jo predstavim tistim čitateljem, ki me blagovoljno hoté spremljati na mojem potu. Da moram predstavljanje z damo pričeti, to zahteva uljudnost; da moram po tem njeno starost uganiti in njeno postavo narisati, njeno obleko opisati, to zahtevajo radovedne bralke. No, začnimo! Bila je lepo ustvarjena, fino in okusno oblečena interesantna gospa, malo čez srednjo velikost; bogati črni, malo kodrasti lasje so zakrivali beli tilnik ter segali jej do ramen; veliko plavo oko se je prav duhovito svetilo; energično urezanemu obrazu so mala usta in okrogel obradek jemali vso ostrost. Če rečem, da je bila stara 30 let, morda celo uže čez, ne pravim tega, ker bi se jej bila ta starost na lici poznala, nego ker je njej nasproti sedel deček, kakor se je iz vsega videlo, sin, kakih 12—13 let. In če je bila

kanski uniji, ostane še 376.512 □ m. Za letom 1867 dobila je Rusija zopet novi kompleks pri Jaksartu nad 4.000 □ m. Tako ima sedaj prostor 380.000 □ m., kateri se bode arondiral z gospodstvom nad Kivo še leta 1873. Carstvo ne dela samo zemlja jako, nego duša tega telesa, t. j. te zemlje so žitelji ali stanovniki. O historični statistiki nij lahko govoriti s pozitivnostjo. Statistika je v 19. stoletju počela ozbiljno in pozitivno ravnalo, kalkul biti. Aproximativno jemljejo učenjaki množenje ruskega prebivalstva tako-le: 1) 1722 l. za Petra Velikega, 14.000.000 žiteljev. 2) 1742. leta za carice Elizabete 16.000.000. 3) 1762. l. za carice Katarine 20.000.000. 4) 1782. l. za carice Katarine 27—28.000.000. 5) 1793 za carice Katarine 34.000.000. 6) 1803. l. za Aleksandra I. 36.000.000, kakor denes Avstrija ali Francoska. 7) 1811 42.000.000 pred vojsko z Napoleonom I. 8) 1815. l. 45.000.000. 9) 1830 za carja Nikole nad 51.000.000. 10) 1840 60.000.000. 11) 1851 65.000.000. 12) 1864 za carja Aleksandra II. 74.000.000. To je na kratko historični pregled gledé teritorija in populacije ruskega carstva. Ljudstvo se v Rusiji za 1 % množi vsakega leta. Mimo tega se od 70 let (po Bušenu) podvojuje ljudstvo v ruskem carstvu. V Rusiji je ena žena imela večkrat 15—18 otrok.

(Konec prih.)

V Ljubljani 26. maja.

Zadnje „Novice“ pišejo z razprtimi črkami, torej s posebnim naglasom tako-le: „Kakega kandidata priporočanega od **liberalskih Slovencev** centralnega odbora bomo pa se še **bolj** bali in ogibali kakor pa **nemčurjev**.“

Za zdaj te besede samo konstatiramo, da se ne pozabijo.

Do zdaj smo mislili, da še edini narodna ideja in v pogubi viseča domovina vse Slovence, ki svoj rod ljubijo, naj mislijo že v drugih rečeh kakor koli.

Zdaj nam „Novice“ povedo, da se bode njihova stranka rajši z nemčurji, s sovražniki našega roda in jezika zvezala nego z liberalnimi narodnjaki Slovenci.

res toliko stara, po tem moram povedati, da je bila jako dobro ohranjena. O tem, ali je bila ljubeznjiva ali ne, se z lepimi slovenskimi bralkami ne morem pričkat, kajti poleg znane resnice, da vsako oko ima svojega slikarja, se moram izpovedati, da so mi od nekedaj interesantne gospe boljje dopadale nego lepe dekleta. Jaz sem sploh čuden človek, in ker sem tako odkritosrčen, mislim, da mi najljubeznjivejša slovenska rožica teh nenavadnih lastnij mojega srca 'ne bode zamerila, posebno ako povem, da sem bil svoje dni v gospe zaljubljen, zaljubljene pesni pak sem dekletom pel in celo tiskati dajal. Eno sem nosel v srcu, drugo na jeziku.

Deček je bil nemiren, živ, hister, ena tistih lepih božjih stvarij, o kateri si marsikedo misli: „Takega bi jaz hotel imeti, kedar se bodem oženil.“

Potovala sta, kakor sem bil pozneje izvedel, v Benetke, kder je imela gospa sestro omoženo. Spremljal ju je sluga, ki se je vozil v drugem kupeji.

„Prijetna družba!“ zašepeče moj tovariš.

Bomo videli kam bo ta svojat s tako moralo prišla.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. maja.

Volitno gibanje za direktne volitve v državni zbor vedno več prostora v časnih zajema. Stranke se zbirajo, volilni odbori se postavljajo, govori se o kandidatih kakor da bi volitve že bile pred durmi. In vendar vlada dosedaj še priprav ne pusti delati za volitve in vse kaže, da ne bodo pred septembrom ali oktobrom razpisane. Mogoče da bi se volitve ne bile za toliko časa odložile ko ne bi bil „krah“ na dunajski borzi tudi za sedanjo vladno sistemo imel svoje slabe nasledke. Zlasti nemško-židovski charter je precej poškodovan in bi po tej krizi nikakor ne mogel tako uspešno za Auersperga delati, kakor pri poslednjih volitvah.

Sklepi obeh **delegacij**, vsled katerih znaša novčna potrebnost za obe državni polovici 93 milijonov, od katerih pripada 63 milijonov na Cislejtanijo so dobili cesarjevo potrjenje ter jih razglasa uradna „W. Ztg.“

Rusini že čute ministerstvo Ziemialkovskega, njihovega starega sovražnika. Odkar Ziemialkovski kot minister za Gališko uraduje, se vloge v rusinskem jeziku pri cesarskih uradih ne sprejme in kdor dela rusinske vloge, kaznuje se z denarnimi kaznimi. Odbor društva „Ruska rada“ je vsled tega poslal ministerstvu pritožbo; pa boče menda malo pomagalo. Rusini dobodo čudno povračilo za svoje ustavoverstvo.

Vnanje države.

Na **Francoskem** se politično nebo zopet čezdalje bolj mračí. Monarhisti narodne skupščine, katera je bila voljena le v ta namen da ratificira mir s Prusi, si vse prizadevajo, da bi poslednji hip vrgli Thiersa in konservativno republiko, katero on zastopa. Pri volitvah, katere so se vršile leta 1871 v naglici, je prišlo vsled tega, ker se političen položaj še nij dovolj razjasnil, mnogo reakcionarnih elementov v narodno skupščino posebno skrivnih bonapartistov. Vsi ti republikanski vladi sovražni elementi so se počasi sklopili v eno stranko, katere moč se je pokazala že pri volitvi znane komisije trideseterih, posebno pa pri odstopu predsednika Grevyja, mesto katerega je bil kljubu prizadevanji republikancev izvoljen bonapartist Buffet. Pri razpravah o predlogih odseka trideseterih so bili sicer monarhisti na videz

porazeni a pretekli teden so zopet zmagali pri volitvi funkcionarjev narodne skupščine pri kateri so republikanci le s težavo dosegli z večino 6 glasov (329 proti 323) izvolitev Martela za podpredsednika. To je dalo monarhistom pogum, da so napravili jako ostro interpelacijo na vlado zaradi poslednjih prememb v ministerstvu, katera se je imela razpravljati v soboto. Položaj Thiersove vlade je pri dvomljivi večini v narodni skupščini jako nevaren. Thiers je zaradi tega naznanil da bode govoril sam, a poklicani, so bili tudi poslanci Jules Ferry iz Atinj, Picard iz Bruselja in še nekateri drugi, da pomagajo vladi do večine. Ako pa kljubu temu zmagajo monarhisti, kaj potem? Francoski narod je v brezštevilih peticijah, in pri šestkratnih dopolnilnih volitvah pokazal, da ne mara za reakcionarje narodne skupščine, kateri mu hočejo zopet usiliti monarhično vlado, na katere nasledkih še sedaj vsa Francoska krvavi.

— Ko so bile predstojee vrste že stavljene, došel je telegram, kateri poroča, da so se na Francoskem zgodile vrlo pomenljive reči. Predsednik republike **Thiers** je **odstopil**. Nasvet republikanske levice, naj se ta odstop ne sprejme, je padel s 368 proti 339 glasovi. Monarhisti so potem volili maršala Mac-Mahona za predsednika republike. Mac-Mahon je volitev sprejel. Pariz se je dozdej mirno držal. Vtis celega dogodjaja na borzo je neugoden (tako konča telegram ljubljanski banki poslan.)

V **italijanski** zbornici poslancev se je 21. t. m. pri specialni debati o odpravi samostanov vnela zanimiva debata o predlogu poslanca Mancinija, ki je terjal, ka naj vlada iztira iz Italije Jezuite in vse njim podobna društva. Poslanec Michelini podpira predlog. Varè (levičnjak) je proti, ker se mu zdi, da krati predlog osobno svobodo, ako se iztirajo Jezuiti, se morajo tudi drugi duhovni, ker sicer postava nič ne pomaga, ker v vsakem duhovnu tiči Jezuit. Mancini opomni na to, da je tudi on za svobodo, toda lepe teorije ne pomagajo nič, kam se pride s tem, se vidi v Belgiji, kjer so Jezuite njevali. Le krepke naprave, kakor v Švici in Nemčiji, izdajo kaj. Crispi in Plotino tudi podpirata predlog. Poslanec Dono nasvetuje, da se generalu Jezuitov vzame udobnost, katera pripada drugim po Rikasolijevem nasvetu. Poslanec Corte opominja ministra Sella na neko pismo, katero je pisal Döllingerju, v katerem je rekel, da Italija in Nemčija morate skupaj delati za svobodo narodov. Sella pravi, da

„Doch dem war kaum das Wort entfahren, Mücht' er's im Busen gern bewahren; Umsonst! Der schreckensbleiche Mund Macht schnell den schuldbewussten kund.“

Kajti konduktér odpre vrata in na peronu zagledava dve dami, ki ste se bogato obloženi s torbami i priročnimi kofri bližali našemu kupeju. Bili ste, ko bi bil človek smel soditi po enaki velikosti in enakem obličji — sestri, po precej vidnih brkah, po vsej neokusni opravi in namalanem obrazu — devici visoko gori v srpanu, po predrzno zakrivljenem nosu, spičasti bradi in bodečih očeh — židinj. In da je bil vsaj zadnji del moje kombinacije resničen, to mi je povedala beseda, ki jo je ena izmed njiju sè znanim orientalskim naglasom izgovorila. Vse nádeje, ka bom imel čez Brenner prijetno družbo sem vrgel v deroči In, a mojega veselega tovariša kisli obraz je kazal, da si je obe židinj želel na vrh Martinove stene.

Precej dolgo je trajalo, predno ste zbasali svojo popotno robo v kupej ter napolnili ž njo vse prazne kote. Midva bi se bila rada umaknila na srednji sedež, da bi bila bliže prvotne družbe, ko bi naji ne bilo mikalo

vžiti vožnjo čez Brenner. Za tega delj sva ostala poleg okna. Abrahamovi hčeri ste začeli mej soboj s tisto židom lastno brezobzirnostjo prav živ in glasen pogovor. Nij bilo treba nič na ušesa vleči, pa si vendar izvedel, da ste z Dunaja, da potujete uže tretjič v Italijo, da so ji v zadnjem hôtelu osleparili; izvedel si dalje, kde se od Verone do Neapolja dobre je in dober kup stanuje, kde so prijazni ljudje pa dobra postrežba. Po tem ste prišle na Dunaj ter ste polovico dunajekega židovskega Ringa skozi zobe prevlekli. Moja interesantna gospa je sicer gledala večí del skozi okno, toda na porodni potezi okrog trdo sklenenih usten se je poznalo, da jedva smeh zatira; naposled vzame iz priročne torbice knjigo ter začne čitati; bukvam se je na črnih platnicah svetilo ime: George Sand. Mojega tovariša in mene daljni razgovor dunajskih gosij tudi nij mikal. Hlapon je začel hrôpeti i po časi voziti, pot je šel v goro. Odpreva okno ter se čudiva prekrasnim gorskim krajem in umetno izpeljani brennerski železnici.

(Dalje prih.)

je to le splošno mislil, ter prosi zbornico, naj sprejme vladni predlog, po katerem bode odpravljenih 500 samostanov z 8000 menihi in nunami. Poročevalec Restelli se zлага s predlogom poslanca Done, ki je bil tudi sprejet. Mancini je vzel svoj predlog nazaj ter izrekel, da ga prinese zopet v zbornico, kadar se mu bo prav zdelo.

Govori se, da namerava Pij IX. izobčiti ministerstvo Lanza z vsemi, kateri pomagajo k sprejetju klosterske postave, in s tistimi, ki kaj kupijo, kar je bilo prej lastnina samostanov.

Nemški državni zbor je napravil te dni za premembo izlet v Wilhelmshafen, ker nema ničesar drugega opraviti. Vsaj vlada mu še nij predložila budgeta. Nemška ustavnost!

Dopisi.

Od sv. Jurja na Ščavnici

24. maja [Izv. dop.] Naše slovensko politično društvo je imelo v četrtek obilno obiskano shod. Zbralo se je bilo do 200 mož. Zbor je pričel vrl duhovnik, g. Kocuvan, predsednik tega društva, ki vse žrtuje, da bi naše ljudstvo zbudil za narodno reč, da bi ga pripravil k večji zavednosti. In res njegov trud nij zastoj, nij brez uspeha, kajti ljudstvo mu je udano ga rado poslušalo, in že napreduje, kar spričuje to, da naši kmetje že kaj marljivo časnike in knjige prebirajo. Pri omenjenem zboru govoril je prvo besedo g. predsednik o političnih zadevah Slovencev z ozirom na sedanje politične razmere. G. L. iz Ljutomera razlagal je novo mero in vago, g. P. pa je govoril o kmetijstvu. Naposled je pa vrl kmet Košar, s krepko lepo in gladko besedo priporočal ljubezen do domovine. Čudili smo se mlademu kmetiškem možu, da se je naučil tako pravilne slovenščine. S tem je bil zbor, ki je trajal skorej tri ure, končan in kmetje so se razšli z največjo zadovoljnostjo.

Iz Hir. Novograda v Istri 22. maja. [Izv. dop.] Svih strana se čuje glas „napredak“. Svagdi za dostignuti ovaj napredak se brinu domorođci da uzviše učione i stin probude seljaka da i on se baci u tek napredka i olahša svoje žalostno stanje. Svagdi se donesu žrtve pokrajina, celih županija i pojedinih dobrotvornika, a kod nas? Ništa! Na 17.000 duša raztrešenih po 60 sela, jedno od druge po jednu uru najmanj daleko, pa samo dva učitelja! Nije čudo, da jesu nekoje sela koje nimaju nikoga koji znađe čitati manje pako pisati. Kako hote da puk se izobraži, kako hote da napreduje!

Gospoda politike z neizmerjenom lukavštinom nadarena, izrazuju se: Slavjani nisu za napredak. Na taj način za stalno nitko, niti sami nemskutarji koji sebe stavljaju kao najprvi spadajući a ctivnoj raci nebi čudeša učinili.

Napredni narodi štiju i čim više razširjavaju učione, jere jesu temelj sreće i blagostanja. Naši Lahi u Istri koji neučine drugo nego nas zaničevati i tlačiti čim više je moguće, nepoznaju zlate besede njihovoga S. Pellica: „Un patriotismo illiberale, invidio, feroce, invece d' essere virtù è vizio.“ Jošte ove dve učione da bi bilo moguće bi jih odstranili, ako ne to, pako za stalno potalijančili.

Koliko izgleda od ubojstva i ranjenja nimamo li ovdje? Čovek surov u jezi nemisleć na posledice si zatara sebe i svoju družinu. Jeli pako čovek izobražen nije straha

da ide u tamnicu niti ima posla sa sudom. Sveh strana psuju na nas puk i ga zaničuju jere je nesrećan, da vlada i njegovi zastupnici za njega malo maraju. Čovek priprost ako li dojde k gospodinu i ako ovomu načini po njegovoj želji, započne ga psovati, da niti blagu nebise što takvoga izreklo. Pa komu da se tuži naš seljak. Potrebno je da pleća stisne i da trpi. A jeli to pravica, da nekoji gospoda nemskutarji tiraniziraju s narodom i da ga drže kao najhujše blago? Jeli to napredak! Slabu svedočbu si daju takvi. Jošte se hvale da ako oće čovek od seljaka iliti čiča štogod imati mora ići s grdimama. Lepu čast čine takvi nemskutarji svojoj domovini. Neka takva gospoda s lepima idu i mu odpru oči što ima učiniti da s vlahša svoje zivljenje a ne s takvim postupanjem, koje nije drugo nego da otruje njegovo srce i tako ceo narod naučajne ga ličemeriti. A što da to odstrani? Ništa drugo nego učiona i dobroplatene učitelje. Ovi moraju takodjer razumiti poljodjelstvo da tako i s tim čim više ušavrše nas puk. Ovi moraju se upravo zvati prosvetitelji naroda koji posvete ovomu svoje sile i za koga se žrtvuju.

Projdimo celu sudčiju, vidimo, šta? Mužake da nam se duša smije, bistro črno oko, koje znaci na inteligenciju, uzlet mislih i srce kao kod svih Slavljanah za podvoriti neznanca iliti tujca. A žene? Odgojene vidili bimo Slavljanke z dušom i telom koje nebi se odrekle nikakve žrtve za dom i domovinu. Pa sve to zanemareno!

Nije nas sram da se nahadjamo u takvom stanju ma sram mora biti državu koja malo mara za svoje podanike. Kad nas država smatra kao sve jednake imajuć svi jednake terete, zašto nebi li imali svi jednake pravice? Kad se radi da se mora zadovoljiti državu dajuć davke, nije tu pitanje, jesi li pobrao tvoj zadnji novčić koga nahadjáš u tvojoj kući! Nije pitanje možeš se li ohraniti, ako ti mi pošljemo ekuciju i poberemo blago i orudje! A gde su naše pravice? Koga da prosimo? Koga da nazivljemo? Od koga da zahtevamo? Da zraku razpoložemo naše jade i nevolje? Obratimo se možebit u Poreč..... odboru? Pravim mužakom!!

U Češkoj, Moravskoj, gornjoj i dolnjoj Austriji, Tirolu po zadnjih statističnih data ima 4% koji neidu u učionu a kod nas 4% koji idu. Kakva razlika! Jeli tu napredak? Jesu tu svejedne pravice?

Novi školski zakon, on je na papiru kao svi drugi. Svakoga domorođca koji promatra ovakvo stanje našega puka moraju ga groze prolaziti.

Takvo nesrećno stanje je u našoj sudčiji v Novomgradu i ništa manje po celem Krasu.

Iz Zagreba, 25. maja. [Izv. dop.] Odločba v državnopravnih dogovorih med našo in ogersko regn. deputacijo pričakuje se že do konca tekočega tedna. Tako vsaj poročajo vsi naši časopisi, in taka govoric gre že več dnij od ust do ust. Kakšna bo ta odločba? Ali bela ali črna? Malobrojni koruselj naših optimistov pravi, da ne bo niti bela, niti črna, ampak nikakšna. Kar Magjari denes z eno roko dajo, to jutri z drugo roko nazaj vzamejo. Denes rečejo da! jutri ne! Denes je njih maren nasproti nam gorak, jutri studen. Denes brki ponosno vihajo, jutri jih blagonaklono gladijo. In tako gre den na den. Njih nakana, odločbo zatezavati, ter nas tako do onemoglosti vpehati in vtruditi,

je očitna. — Predvčeranjem sta bila naglo v Pešto poklicana Bartolovič, predstojnik finančnega deželnega ravnateljstva, in Šuljok, predsednik sedmorice. Kaj-li zares ogerska vlada nij drugih zaupnih mož pri nas našla, kakor ravno dva uradnika?! Bartolovič je mevžeš, ki samo tačas usta odpre, kadar je gladen, sicer je pa človek zlobne čudi, kar je s tem pokazal, da je one financijalne uradnike, ki so pri zadnjih volitvah za narodne kandidate glasovali, neusmiljeno preganjal in jih še preganja. Drugi „zaupni“ mož Šuljok je bil pod Rauchom tista njegova kreatura, s pomočjo katere je vse svoje civilne procese dobil. Pravosodni rop je edino Šuljok v naše sodstvo zaplevelil, ter s tem naše sodstvo ob vse zaupanje od strane občinstva in ob vso avtoriteto spravil. Take ljudi poziva ogerska vlada za zaslišanje njih mnenja in v svojo informacijo. Poziv teh dveh mož v Pešto je delo barona Raucha in dokaz, da ima ta mož še nekoliko upliva v peštanskih vladnih krogih. Nij čudo, da je psovanje in kolnenje na Magjare denes pri nas spet „en vogue.“ Netila in hrane ima ta naša dušna razpoloženost vsak dan dosta. Ne samo, da oger. regn. deputacija na nevredni in na nepristojni način sem ter tje cincari, ampak tista nekolegijalna brezobzirnost, s katero je ogerski vladni zastopnik na dunajske svetne izložbi, vse naše izložitelje razžalil, neti našo razburjenost proti njim. Mogoče, da nas bo končen uspeh državnopravnih dogovaranj veselo iznenadil, verjetno pa to nij. Take stvari se že naprej čutijo, mi pa še zmerom nič dobrega ne slutimo.

O saboru se čuje, da bo sredi meseca junija sklican. Če do tačas drugo vlado ne dobimo, bo saborsko zasedanje spet namesto z blagoslovljenim delovanjem napolnjeno z neplodnim kresanjem in s parlamentarnimi škandalami.

Domače stvari.

— (Banka Slovenija.) V Ljubljani se je bil ustanovil odbor pod vodstvom dr. Coste, da postavi kandidate za opravični svet banke Slovenije za volitev pri občnem zboru 29. maja. Ta odbor je v nedeljo sklical nekatere ljubljanske delničarje k shodu, da končno odločuje kandidate. Pri tem shodu je bilo zastopanih blizo 600 delnic (vloženih pri bankini blagajnici pa je baje čez 2000 delnic) in so bili po nasvetu Costovem kandidovani v opravični svet banke gg. dr. Karol Bleiweis (sin g. dr. Janeza Bleiweisa), Schollmajer (Costov svak), F. Sovan (Bleiweisov stričnik), Pakič, trgovec s suho robo, Ivan Vilhar, vsi v Ljubljani. Eden, to je šesti sedež, ostane ohranjen za enega delničarja iz Štajerskega. Ti gospodje bodo tedaj izvoljeni 29. maja.

— (V Velčah) je bilo zadnje nedeljo kljubu temu, da je bil izlet „Sokola“ tje prepovedan, mnogo rodoljubov, okolo štiri sto osob, zbralo se, kateri so se do poznega večera zabavali z narodnim petjem, godbo in napitnicami. — Vlada je bila poslala špicljev in žandarmov. Žandarmi so se kaj čudno in razžaljivo obnašali. Pred vsem občinstvom so puške nabijali in bajonete natikali, dasi nij bilo najmanjšega uzroka. Zarad tega je bila med občinstvom velika razdraženost, vendar se mir in

red nij niti najmanj kalil. Izlet na bolj oddaljeno Jančeje je bil izostal, nekoliko zaradi spremenljivega vremena. Kakor čujemo, je tamošnje prebivalstvo čakalo z zastavami slovenske rodoljube, da bi jih bilo pozdravilo.

— (Volofov Koncert) v soboto je bil prav slabo obiskan, dasi so narodnega gledališča moči sodelovale — in je bil gledališki list z nemško glavno obliko izdan. Poslednje je marsikoga užalilo, videčega, da se niti za vredno ne spozna, vabiti naše občinstvo vsaj v obeh jezikih v gledališče. To niso več same forme, v tem se izrazuje načelo. Sicer pa tudi čas menda nij ugoden gledališču.

— (Prof. Miklosič) bere letos v II. semestru na dunajskem vseučilišču o sledečih predmetih: a) Staroslovenske starine po 1 uro; b) staroslovensko palaeografijo po 2 uri; c) staroslovenske vaje tudi po 2 uri na teden.

— (Občina Krško) je na dunajsko razstavo poslala srebrno sodniško palico svojega mesta.

— (Tržaški slovenski dijaki) napravijo v soboto 7. junija prvo dijaško besedo.

— (Iz Rajhenburga) se nam piše: Učiteljsko društvo za okraje: Kozje, Sevnica, Brežice je imelo 14. t. m. na Vidmu shod. Obravnavali so se znanstveni in metodični predmetje v slovenski in nemški besedi. Društvo je počastil se svojo nazočnostjo iskreni podpiratelj učiteljev in šolstva, c. k. okrajni glavar, gospod Josip Josek, kateri je tudi pristopil društvu kot ud in podaril, razen vstopnine kot takšni, in da je prevzel stroške za pijačo pri splošnem obedu, še 30 gl. z namenom, da se podele enemu udu našega društva udeležčega se svetovne razstave v Beči, z izjavljeno željo, da obdarencem potem pri enem ali drugem našem shodu na kratko poroča o tem, kar je videl v Beči v šolstvenem oziru. Slava! vrlemu gospodu. — Prihodnji shod bude v Podsredi (Hörberg) binkoštni torek t. j. 3. junija t. l. Ker je Podsreda močno središče omenjenih treh okrajev, se je nadjati obilne udeležitve.

— (V Ljutomeru) bodo volitve v okrajni zastop 3., 4. in 5. junija. Nemškutarji vse sile napenjajo, da bi si večino pribojevali. Pri kmetih obrekujejo narodnjake na taki način, da še kaj tacega nikdar nijsmo doživeli. Grehe, katere so sami storili, navalujejo pri nevednih ljudeh narodnjakom. Okrajni glavar, ta priliznjen hincevec, jim pa na roke gre, kjer le more.

— (Iz Ljutomera) nam drug dopisnik poroča, da se je v četrtek 22. t. m. nadučitelju g. Lapajnu izročila sreberna svetinja za zasluge v kmetijstvu. Ali kako ostudno so se nemškutarji pri tej priliki obnašali — od jeze in nevošljivosti, da se je značajni slovenski učitelj počastil, o tem poročam prihodnjic.

— (Iz gornje-radgonskega okraja) se nam piše: Tudi pri nas se trudimo, da bi pri bodočih volitvah obraz okrajnega zastopa na korist našega slovenskega ljudstva predrugačili. Pri tem pa je zopet ljutomerski paša, glavar Haas, ki zatiruje vse, kar je slovenskega. Na priliko: Vrlj narodni duhovnik K. je voljen za volilca v okrajni zastop; a ljutomerski paša to volitev ovrže brez postavnega vzroka. A voljen je ta gospod zopet — in radovedni smo, kaj bude zdaj naš „ljubeznjivi“ glavar storil.

— („Slovenski Gospodar“) v Mariboru je na naše mirno pisane in z razlogi podprte članke proti državopravnemu in za narodni program odgovoril s surovostjo namesto z razlogi. Očita namreč „Slovenskemu Narodu“ — „nesramnost“, „prismuknjenost“ (sic!) Ker so uredniki in najprvi prijatelji „Slov. Gosp.“ duhovniki, jim pač lahko rečemo: v takem „hausknechtstil“ govoriti se vam o znanovalec krščanske ljubezni pač ne spodobi. — Več temu lističu odgovarjati, se nam ne zdi vredno.

Razne vesti.

* (Izgled domoljubja.) Slavnemu poljskemu slikarju Jan. Matejko so Čehi ponudili mesto ravnatelja akademije malarske v Pragi. Matejko je to mesto odbil rekoč, da, čeravno v Čehih spozna po krvi svoje rojene brate Slovane, in čeravno bi v Pragi imel boljše materialno stanje, in bi laglje preskrbel svojo družino, vendar mu je njegova ožja poljska domovina ljubša in smatra si za dolžnost, v njej in za njo delati, če prav v slabših razmerah. Ali nij to najlepši poboj hlebarske prislovice „ubi bene, ibi patria“, ali po naše: „s trebuhom za kruhom?“

* (Tiskarsko.) Dne 1. junija t. l. so hoteli tiskarji napraviti v Gradci avstrijsko-ogerski tiskarski dan; ali država ga je prepovedala. Ko sta se zavoljo preklica te prepovedi podala dva tiskarja k avdijenciji, jim je minister notranjih zadev ostro odgovarjal

in rekel, da pri dandenašnjih okolščinah, ko so borzna kriza in druge nesreče avstrijsko državo zadele, ne more na noben način prepovedi preklicati; sploh pa bode vlada zdaj z bolj ostrimi očmi gledala na delavska društva, ker taista le prekucije in druge nepristojnosti nameravajo. — Glej, glej, tak gosp. minister Lasser sam spoznava nesrečo Avstrije v mnogih zadevah — dunajski časniki pa še zmiraj glorijo denašnjega zlatega stanja avstrijske države prepevajo.

Opomenica.

Eksekutivne dražbe 29. maja: Vilarjeva pos. 555, 300 in 1766 gl., v Loži. — Mačkovo pos. in premakljivo blago, 6330 gl., v Pozrniku pri Mariboru. — Ledinekovo, 1000 gl., v Loki na Staj. — 30. maja: Seražinovo, 120 gl., v Vipavi. — Mazeljevo, 820 gl., v Novem mestu. — Žabkovo, 4003 gl., na Krškem. — Turkovo, 1258 gl., v Ptuj. — Klavžarjevi, po 1800 in 500 gl., in Jakopinovo, 960 gl., v Kozjem. — Cuckovo, v Bistrici. — Balkončevo, 2000 gl. in Kapelovo, 2000 gl., v Črnomlju. — Bajčevo, 920 gl., v Vipavi. — Urbančevo, 840 gl., v Mariboru.

Dunajska borska 26. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	66 gl. 90 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	70 " 90 "
1860 drž. posojilo	97 " 50 "
Akcije narodne banke	955 " — "
Kreditne akcije	280 " — "
London	111 " — "
Napol.	8 " 89 "
C. k. cekini	— " — "
Srebro	110 " — "

Čestitemu p. n. občinstvu dajem

zaloga oblačil

iz Mandeljeve fabrike, od 10. maja v glediščnih ulicah šte. 20 v Riederjevi hiši nahaja.

Za doslej meni obilno izkazano blagovoljnost izrekam srčno zahvalo in prosim, da se mi taista tudi v prihodnje ohrani. (144—3)

Sè spoštovanjem

Jan. Bach.

V Ljubljani 8. maja 1873.

Razpis konkurzov.

Službe 10 deželnih živinozdravnikov na Štajerskem za sledeče iz večih sodnij-skijh okrajev sestavljene živinozdravilske okraje: Celje, Ilz, Irđning, Kindsberg, Lipnica, Ljubno, Ljutomer, Neumarkt, Welz in Slovenji Gradec so razpisane. Vsled deželnozbornega sklepa dne 6. decembra dobi teh 10 okrajnih živinozdravnikov letne plače po 500 gold. a. v. iz štajerskega deželnega zaklada in so gledé svojih službenih pravic in dolžnostij sploh z deželnimi uradniki v eni vrsti ter jim po za poslednje veljavnih predpisih pristujejo dijete in popotni stroški.

Samo z diplomom prevedenim živinozdravnikom se morejo tukaj razpisane službe podeliti. Imenovanje je provizorično; za definitivno podeljenje službe se more stoprv po dvehletni skušnji prositi; čas provizorične službe se k dobi stalne službe zaračuni. Izvrševanje zasobnega zdravljenja je proti plačilu le toliko dopuščeno, da uradnim opravilom ne škoduje.

Ko bodo službeni kraji in živinozdravilski okraje za stalno določeni, se ima vsak zdaj provizorično imenovanih živinozdravnikov v njemu odločen službeni kraj preseliti, ne da bi zahteval odškodnine.

Natančneje določbe opravkov in službenih razmer so na razgled v registraturi deželnega odbora v navadnih uradnih urah, ali se tudi lahko dobé.

Prošnje naj se pri **deželnem odboru** najdalje do **30. junija 1873** vložijo.

Od štajerskega deželnega odbora

(145—2)

v Gradci 10. maja 1873.

Tujci.

26. maja.

Pri **Elefantu**: Wetzel, Gospa in gēna, pl. Weinzierl iz Dunaja. — Albon, Grünhut iz Trsta. — Stöcklinger s hčerjo iz Pontebe. — Oberhal, vitez pl. Diertes iz Insbruka. — Skerbec iz Trbovlj. — pl. Freud z gospo iz Rusije. — Eram Pavlo z rodbino iz Carigrada. — Kubeni iz Kranja. — Gēna, Lotvič iz Trebižia.

Pri **Maliči**: Polak, Pečke, Sochs iz Dunaja. — Gering iz Frankobroda na M. — Vucovič iz Zadra.

Epileptičen krč ali božjast

zdravi pismeno poseben zdravnik za božjast **Dr. O. Killisch**, Berlin, Luisenstrasse 45. (255—57)

Pričujoče ima čez tisoč bolnikov v ozdravljenji.